

ปูเลา

ทุกวันนี้เพื่อน ๆ ของผมกับผมก็ยังกล่าวถึง พลตำรวจเอก อุดล อุดลเดชจรัส โดยใช้นามฉายาของท่านในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองคือ “ปูเลา”

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ผมเป็นผู้หนึ่งในเสรีไทยรุ่นแรก ๆ จากอังกฤษ ซึ่งพยายามเข้ามามีติดต่อกับเสรีไทยในประเทศไทย เป็นผู้หนึ่งซึ่งถูกตำรวจของคุณหลวงอุดล ๆ จับและเป็นผู้หนึ่งซึ่งได้รับความคุ้มครองจากตำรวจของคุณหลวงอุดล ๆ และจากคุณหลวงเองเป็นอย่างดี นับว่าเป็นหนี้บุญคุณท่านอย่างใหญ่หลวง ทั้งในด้านชีวิตกับสวัสดิภาพของตนเอง และในด้านการปฏิบัติงานเสรีไทย

เมื่อผมโคตร่มมาที่ชัยนาท ในเดือนมีนาคม ๒๔๘๗ แล้วถูกจับกุมตัวมาถึงกองตำรวจสันติบาลนั้น คุณหลวงอุดล ๆ ทราบเรื่องเสรีไทยอยู่บ้าง แต่ท่านยังมีได้บ่กใจเด็ดขาดว่า จะเข้าร่วมเป็นเสรีไทยด้วยเต็มที่ อาจารย์ปรีดี พนมยงค์ และท่านผู้ใหญ่อื่นๆ ในขบวนการเสรีไทยได้ทาบตามท่านอยู่เสมอ โดยทราบดีว่าแม้คุณหลวงจะไม่สมัครใจร่วมเป็นเสรีไทยด้วยก็ตาม คุณหลวงย่อมเห็นแก่ประโยชน์ของประเทศเป็นใหญ่ คงจะไม่มีมีการทรยศหักหลังขายเพื่อน ในด้านทำลายขบวนการเสรีไทย ขณะนั้นแตกต่างกับเหตุการณ์ภายหลังอยู่ที่เพียงแต่ว่า ขบวนการเสรีไทยยังไม่ได้รับประโยชน์จากกำลังตำรวจ เข้าร่วมด้วยท่านนั้น

วันที่ผมถูกคุมตัวเข้ากองตำรวจสันติบาล เมื่อมีนาคม ๒๔๘๖ นั้นคุณ หลวงสัทฤทธิสุขุมวาท รองผู้บังคับการตำรวจสันติบาล เรียกตัวผมเข้าพบทันที โดยเข้าไปในห้องของท่านพูดจากันสองต่อสอง คุณหลวงสัทฤทธิฯ ท่านบอกผมว่าอธิบดีกรมตำรวจคือคุณหลวงอดุลฯ สั่งท่านให้ดูแลพวกผมให้ ดี อย่าให้มีความเดือดร้อนใดๆ แต่ต้องพยายามกระทำเป็นความลับ ภายนอกให้ถือเป็นนักโทษออกจกรวจฯ คำสั่งอีกข้อหนึ่งคือ สั่งให้ผมเขียนรายงานต่อ ตัวจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี คุณหลวงอดุลฯ สั่งว่าจะเขียน อย่างไรก็ตามเถิด เขียนให้เข้าเรื่องความรักชาติให้มากๆ และอย่าลืมหักย่อง สรรเสริญจอมพลท่านให้มากที่สุดที่จะทำได้ ถ้าเขียนได้เช่นนั้นนั้น คุณหลวง อดุลฯ รับรองจะจัดการเรื่องอื่นๆ เอง

และก็เป็นจริงตามคำรับรองของท่าน รายงานที่ผมเขียนนั้น ภายหลัง ทราบว่าคุณหลวงอดุลฯ ท่านนำไปมอบจอมพล ป. นายกรัฐมนตรี และได้ รับอนุมัติจากจอมพล นายกรัฐมนตรีว่า เรื่องนักโทษเสรีไทยทั้งหลายตั้งแต่ นั้นต่อไป อยู่ในความรับผิดชอบเด็ดขาดของคุณหลวงอดุลฯ ท่านนายกรัฐ-มนตรีไม่ต้องเป็นห่วง และใครๆ คนอื่นรวมทั้งท่านนายกรัฐมนตรีก็ไม่ต้อง เข้ามาเกี่ยวข้อง

การติดต่อกับคุณหลวงอดุลฯ ในขั้นต้นๆ นั้น ท่านไม่ให้พวกเรากระทำ โดยตรง ทุกสิ่งทุกอย่างต้องผ่าน ร.ต.อ. พะโยม จันทวัคคะ สารวัตรแผนก หนึ่งกองหนึ่งในสันติบาล ซึ่งท่านทราบว่าชอบพอกับผมเป็นส่วนตัว เพราะ อยู่โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกฝรั่งเศสมาด้วยกัน ท่านมีคำถามมาเสมอเกี่ยวกับ เรื่องเหตุการณ์สงคราม เรื่องต่างๆ ทางด้านอังกฤษ อเมริกา และพันธมิตร การรบด้านเยอรมันเป็นต้น พวกเราสังเกตได้ว่าท่านถามเรา เพื่อจะนำคำตอบ

ไปพิจารณาซึ่งใจของท่าน ประกอบกับข้อเท็จจริงอื่นๆ ที่ท่านได้มาจากทาง
อื่น แต่วันแล้ววันเล่าท่านก็ไม่ให้พบ สัปดาห์แล้วสัปดาห์เล่า ท่านก็ยังไม่ต้องตัดสินใจว่าจะเข้าข้างเสรีไทยเต็มที่ เดือนแล้วเดือนเล่าท่านก็ยังไม่อนุญาตให้เราใช้
เครื่องวิทยุติดต่อกับฐานทัพพันธมิตรที่อินเดีย มีแต่แสดงความเมตตาปราณี
แก่พวกเราเป็นส่วนตัว โดยให้ออกมาพักที่เรือนแถวที่เป็นบ้านพักนายสิบ
และให้เงินเบี้ยเลี้ยงรายวันแก่พวกเรา เข้าใจว่าเป็นอัตราขนาดนายสิบ และ
ต่อมาก็เพิ่มเงินเบี้ยเลี้ยงให้เรื่อยๆ ทุกสิ่งทุกอย่างผ่านคุณพะโยมทั้งนั้น

พวกผมรวมทั้งคุณพะโยมย่อมใจร้อนกว่าคุณหลวงอุดุล ฯ ระหว่างที่เรา
รอการตัดสินใจของท่านนั้น พวกเราได้ล่องละเมียดแอบทำการบางอย่างด้วยความ
ช่วยเหลือลับลอบของคุณพะโยม กล่าวคือแอบไปพบอาจารย์ปรีดี
พนมยงค์ ซึ่งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระมหากษัตริย์และหัวหน้าเสรีไทย
แอบไปส่งวิทยุพยายามติดต่อกับฐานทัพอังกฤษที่อินเดียจนสำเร็จ แอบไป
รับเอาพลร่มมาลงที่หัวหินหนึ่งรุ่น เป็นต้น ทั้งนี้เป็นการทำลับหลังคุณหลวง
อุดุลฯ ทั้งนั้น ผมเลยถือโอกาสนี้ กราบขอร้องโทษท่านที่ได้ละเมียดกระทำการ
ไปและหวังว่าท่านคงจะประทานอภัย เพราะพวกเราหนุ่มกว่าท่าน ใจร้อน
กว่าท่าน แต่กระทำไปเพื่อบ้านเมืองเหมือนเจตนาของท่าน

ต่อมาหลายเดือนนับแต่วันที่ผมถูกจับมาอยู่สันติบาล คุณหลวงอุดุล ฯ จึง
ได้สั่งให้คุณพะโยมพาผมไปพบท่าน การเดินทางไปพบท่านนั้น กระทำตาม
ตำรับพิธีสงครามทุกประการคือ ไปเวลาค่ำ คุณพะโยมขับรถพาผมไปแล้ว
เมื่อถึงแห่งหนึ่งก็เปลี่ยนรถ ขับไปอีกในรถคันใหม่แล้วจึงไปพบท่านยังที่นัด
หมาย ไม่ใช่ที่บ้านท่าน ไม่ใช่ในวังปารุส หรือกรมตำรวจ แต่กลางถนนที่
โตที่หนึ่ง เช่นที่ลานพระบรมรูปทรงม้า หรือที่อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย หรือ

ที่อื่น ๆ การสนทนากับท่านนั้น ท่านใช้ให้เดินพูดกับท่านเป็นส่วนใหญ่ และ
อยู่ในที่สาธารณะ หรือมีคณะนั้นกันง่วงพูดไปกับท่านที่ไนเรด ซึ่งนอกจากท่านกับ
ผมแล้ว ก็มีคนขับรถคู่ใจของท่านเท่านั้น ไนเรดมีบีเนกเบลพร้อมอยู่เสมอ
คุณหลวงอดุล ฯ ท่านซักถามผมทั้งข้อเท็จจริงต่าง ๆ และให้เสนอความเห็น
ด้วย ในขั้นแรก ๆ ท่านมีวิธีถามดูว่าผมจะพูดความจริงกับท่านเพียงใด และ
ต่อมาเมื่อเห็นว่าผมซื่อกับท่านจริง จึงได้ไต่ถามลึกซึ้งลงไปถึงเรื่องต่าง ๆ
ตลอดจนเรื่องเกี่ยวกับบุคคลสำคัญที่อยู่ภายนอกประเทศ เช่น ม.ร.ว. เสนีย์
ปราโมช ม.จ. ศุภสวัสดิ์ สวัสดิวัตน์ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี เป็นต้น
พูดกันไปครั้งหนึ่ง ๆ ก็หลายชั่วโมง กว่าจะเสร็จเรื่องที่ท่านเตรียมมาถาม ก็
ล่วงเลยสองยามไปมาก พอจบเรื่องท่านก็พานั่งรถไปส่งให้คุณพะโยมที่คอยอยู่
ยังที่นัดหมาย ผมก็ย้ายรถจากรถท่านไปรดคุณพะโยม แล้วคุณพะโยมพา
กลับบ้านพักในกองตำรวจสันติบาล บางครั้งกว่าจะถึงบ้านพักก็ล่วงเข้าไปถึง
ตีสองหรือตีสาม

ต่อมาในราวต้นปี ๒๔๘๘ (หรือจะเป็นปลายปี ๒๔๘๗ ผมจำไม่ได้แน่)
คุณหลวงอดุล ฯ ท่านจึงตัดสินใจเด็ดขาดเข้าร่วมในขบวนการเสรีไทยอย่างแน่ว
แน่ ท่านเป็นผู้พาผมไปเข้าประชุมกับอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ คุณดิเรก ชัยนาม
คุณทวี บุญยเกษตร และผู้ใหญ่คนอื่นอีก ๒-๓ ท่าน ท่านบอกผมว่าท่านแน่ใจ
แล้ว ปรากฏในตอนนั้นว่าทำไมก่อนนี้ท่านจึงยังไม่แน่ใจ ท่านบอกว่าข้อไม่
แน่ใจมีอยู่สำคัญสองประการคือ (๑) ไม่แน่ว่าเสรีไทยในประเทศนั้นจะทำ
กันจริงจังเพียงใด (๒) ไม่แน่ว่าบุคคลสำคัญที่เป็นเสรีไทยนอกประเทศนั้น
จะมีเจตนาอันแท้จริงอย่างไร เช่น ม.จ. ศุภสวัสดิ์ ประธาณาทางด้านการ
เมืองอย่างไร เมื่อทราบเจตนาบริสุทธิ์ว่าขอกู้ชาติอย่างเดียว ขอรักษาความ

สามัคคีในชาติไทย อย่างอื่นไม่คิด ก็หมดสงสัย

เมื่อคุณหลวงอดุล ฯ ตัดสินใจเด็ดขาด ขบวนการเสรีไทยก็ได้กำลังเพิ่มเติม เป็นอันมาก คือกำลังตำรวจทั่วยุทธศาสตร์ ตั้งแต่ต้นนั้นต่อมา การรับพลร่ม ทั้งไทยและฝรั่ง ทั้งอังกฤษและอเมริกันก็มีตำรวจคุ้มกันอารักขาเป็นที่เรียบร้อย การดำเนินงานก็ง่ายขึ้น และคุณหลวงอดุล ฯ นั้น เมื่อตกลงใจเด็ดขาดเข้าร่วมแล้ว ท่านมิได้เข้ามาแต่เฉพาะตัวท่านหรือตำรวจของท่าน ลูกเท้าของท่านก็เข้ามาช่วยด้วย บางคนถูกส่งไปฝึกงานที่อินเดีย และลังกา ทำนองเดียวกับพวกเสรีไทยทั้งด้านทหาร ด้านธรรมศาสตร์ ด้านกระทรวงการต่างประเทศ ด้านมหาดไทย ด้านตำรวจ เป็นชุด ๆ ไป

ผมเองได้รับความคุ้มครองจากท่านตลอดมาจนสิ้นสงคราม เมื่ออาจารย์ปรีดี พนมยงค์จะส่งผมออกไปอินเดีย และอังกฤษ เพื่อเจรจาราชการบางประการในราวเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน ๒๔๘๘ คุณหลวงก็เป็นผู้อนุมัติ และท่านอนุมัติโดยท่านได้เตรียมเรื่องต่าง ๆ ไว้ให้ผมออกไปได้ โดยไม่มีพิรุณและไม่ผิดสังเกต เมื่อผมกลับมาจากอังกฤษและอินเดีย ท่านก็จัดให้ไปอยู่ที่ท่าवासกรีในเวลากลางวัน ในเวลากลางคืนให้อยู่บ้านพัก ซึ่งกรมตำรวจเข้าไว้ใช้ราชการที่ตำบลซังซี เวลาตึก ๆ ท่านยังเรียกไปพบแบบแต่ก่อน แต่คราวนี้ท่านให้ความสนิทสนมมากขึ้น จำได้ว่าคืนหนึ่งท่านพาผมกับเพื่อน ๆ ไปตรวจโรงสุบฝืน ท่านบอกว่าเป็นการอบรมให้รู้จักสภาพเมืองไทย และท่านพาไปรับประทานอาหารยามตึกเสมอแถวเยาวราช และราชวงศ์ก่อนปล่อยตัวกลับที่พัก โดยยังคงใช้คุณพะโยมเป็นยานพาหนะอยู่เช่นเดิม

หลังสงคราม เมื่อท่านพ้นหน้าที่ราชการแล้ว ผมก็ได้ไปเยี่ยมท่านบ้างที่วังปารุสกวันแต่ไม่บ่อยนัก เมื่อผมได้รับตำแหน่งเป็นผู้ว่าการธนาคารชาติ ไป

เยี่ยมท่าน ท่านก็ว่าดีแล้ว คุณเป็นคนรักชาติคุณคงจะไม่โกงอย่างคนอื่นเขา

พลตำรวจเอกอดุล อดุลเดชจรัส เป็นผู้ที่ได้ดำรงตำแหน่งราชการสำคัญ ในระยะหนึ่ง ท่านผู้ใดดำรงตำแหน่งราชการสำคัญมีอำนาจมาก มีความรับผิดชอบมากนั้น ย่อมจะมีผู้วิจารณ์ผลงานของท่านผู้หนึ่งต่าง ๆ กันไป ข้อตำหนิก็คงจะมี ข้อสรรเสริญก็คงจะมี การจะเป็นอย่างไรก็ตาม ในทัศนะของผม และเท่าที่ผมรู้จักสนิทสนมกับท่านเวลาหนึ่ง พลตำรวจเอกอดุล อดุลเดชจรัส เป็นผู้ที่สมรรถภาพสูง ทำงานเข้มแข็ง เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ สุจริตต่อหน้าที่ คำนึงแต่ประโยชน์ของชาติไทย ไม่คิดถึงประโยชน์ส่วนตัว และมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ อย่างลึกซึ้ง ยากที่จะหาผู้ใดเสมอเหมือน

เฉพาะตัวของผม ท่านได้มีเมตตากรุณาและมีพระคุณแก่ผมเป็นอันมาก จึงขอเทอดทูนเกียรติคุณของท่านไว้ด้วยความอาลัยรัก

๒๓ มีนาคม ๒๕๑๖

ตีพิมพ์ครั้งแรกใน

หนังสือที่ระลึก พล.ต.อ. อดุล อดุลเดชจรัส ๒๕๑๖